

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

ZACHODNIO-
POMORSKIE

1. Obiekt

RUINY KAPLICY D. PW. ŚW. JERZEGO

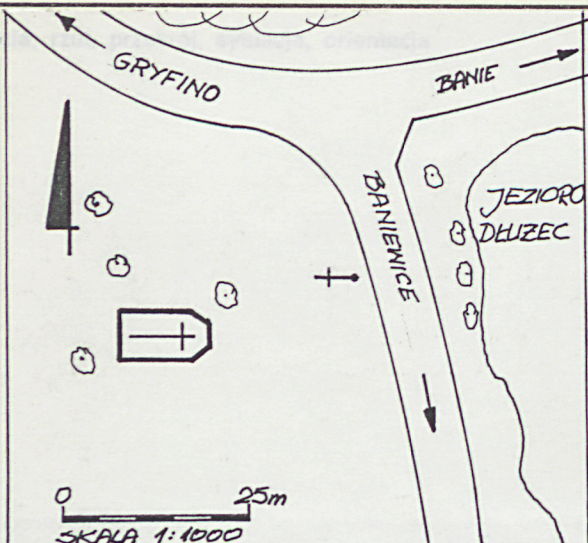
2. Czas powstania

1417r.

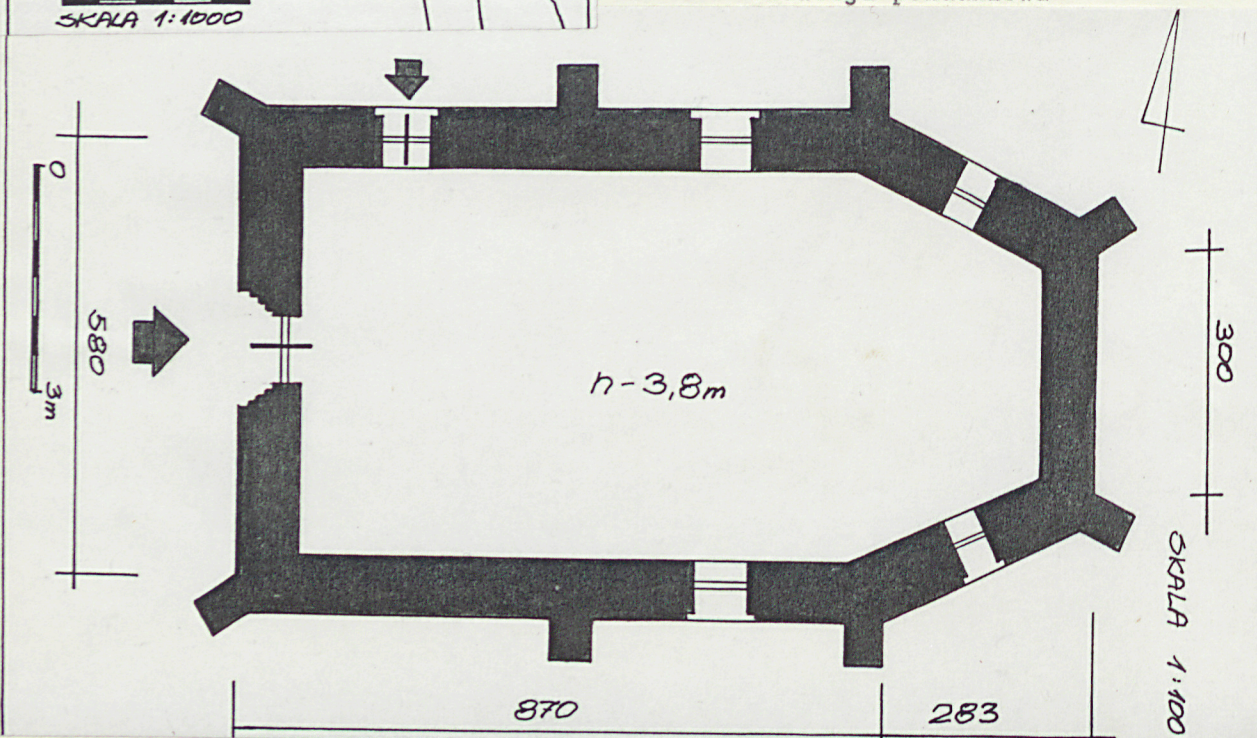
3. Miejscowość

B A N I E

11. Zdję

elewacja południowa

4. Adres

74-110 Banie, Chrobrego 5

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo szczecińskie

gmina Banie pow. gryfiński

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bahn /do 1945/

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo szczecińskie

powiat Gryfino

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym.-Kat. Banie
74-110 Banie, Chrobrego 5

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowana

10. Rejestr zabytków

Nr 417 A-1019 data 05.12.1963

ORIENTACJA: miejscowość Banie położona jest 60 km na południe od Szczecina, 26 km na południowy-wschód od Gryfina.

SYTUACJA: kaplica p.w.św.Jerzego usytuowana jest na zachodnim krańcu miejscowości Banie, przy rozwidleniu szos w kierunku Szczecina i Chojny, ok.100 m na północ od płn. brzegu jeziora Dłużec. Teren wokół kaplicy zaniedbany, dziko zarośnięty krzewami i podrostami drzew.

KONSTRUKCJA, MATERIAŁ: Ściany obwodowe (o grubości 55 cm) wzniesiono z głazów narzutowych, kamienia i cegły gotyckiej, układanych nieregularnie. Do spoinowania użyto ceglanego i kamiennego gruzu, zmieszanego z zaprawą. Obramienia otworów okiennych i drzwiowych wymurowane w cegle gotyckiej. Cokół kamienny, z fazowaną odsadzką widoczny pod partią prezbiterium. Ściany wzmocnione szkarpami, murowanymi z cegły. Na ścianach zewnętrznych kaplicy widoczny miejscowo tynk (wapienny, gruboziarnisty). Strop kaplicy nie został zachowany. Wg przekazów Lemcke'go był to strop płaski, belkowy. Wieżba niezachowana, wg Lemcke'go kaplica była przykryta wieżbą krokwiowo-jętkową, bezstolcową (por.rysunek).

Pozostałe elementy konstrukcyjne budowli zostały zniszczone.

RZUT: kaplica założona na planie prostokąta o szerokości 5,8 m i długości 8,7 z trójbocznie zamkniętym prezbiterium o długości 2,83 m. Wejście główne znajduje się w osi ściany zachodniej. Boczne wejście - w ścianie północnej, w skrajnej zachodniej osi.

BRYŁA: prostopadłościenna, od wschodu zamknięta trójboczną apsydą. Mury obwodowe zachowane do wysokości ok.3,5 - 3,8 m. Kaplica była przykryta wysokim, dwuspadowym dachem (nachylenie połaci ok.60°), spływającym 3-ma połaciami nad apsydą. Ściany oszkarpowane murowanymi z cegły, masywnymi szkarpami.

ELEWACJE: zachodnia 1-osiova, z ostrołukowym portalem w osi. Portal wymurowany

(c.d.na wkladce nr 2)

Banie po raz pierwszy wymienia dokument pomorskiego księcia Barnima I z 1234 nadający Zakonowi Templariuszy całą Ziemię Bańską. W 1274 r. papież Innoceenty IV potwierdza to nadanie. W 1274 r. zostaje ^{wybrany} w Baniach nowy pleban, a ok.1240-1250 zbudowano kościół pw. św.Marii Magdaleny. Po likwidacji Zakonu Templariuszy przez papieża Klemensa V w 1312 r. Ziemia Bańska przechodzi w ręce Zakonu Joannitów. W 1345 r. Banie przejmuje od Joannitów książę Barnim III, a Joannici mają nadal zamek w Baniach. W 1417 r. Zakon zakłada poza murami miasta przy Bramie Chojeńskiej przytułek i szpital i buduje gotycką kaplicę pw. św.Jerzego. Była to budowla salowa, bezwieżowa, zbudowana z głazów narzutowych i cegły, prostokątna z prezbiterium zamkniętym trójboczną apsydą. Dwa portale, zachodni i północny

(c.d. na wkladce nr 1)

<p>14. Kubatura</p> <p>175 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>46 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nieużytkowane</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Obiekt w ruinie. Pozostały mury obwodowe. Korona murów naruszona. Wnętrze i otoczenie zarośnięte chwastami i krzewami.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczne jest zabezpieczenie korony murów. Docelowo kaplica powinna być odbudowana. Zabezpieczenie należy przeprowadzić w trybie natychmiastowym.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Konsystorz Szczeciński t. II, budowa remizy przy przytułku

t.III sprzedaż ogrodu przy kaplicy św.Jerzego
dla kościoła farnego 1778

Archiwum Państwowe w Szczecinie ul.Wojciecha 13.

Karta "zielona" obiektu, archiwum PSOZ O/Szczecin ul.Ku-
śnierska 20.

22. Biblioteka

Kohlhof K.F.-Heimatbuch des Kreis Greifenhagen 1925 s.83-89
Świechowski Z.-Architektura granitowa Pomorza Zachod-

niego w XIII w., Poznań 1950,s.27-29

Lemcke H.-Die Bau Und Kunstdenkmuler des Regierunghs-
bezirks Stettin,H.VI, Stettin 1902 s.167-175

Berghaus H.-Landbuch des Herzegthums Stettin von Kamin
und Hinterpommern,Berlin 1868 s.297-304

Bruggeman L.W.-Beitrage zu der ausfuhrlichen Beschreibung
des Koniglische Preussichen Herzegthums,
Ver und HinterPommern, Stettin 1806

t.II s.284

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Dok.fot. obiektu karta "zielona" archiwum PSOZ O/Szczecin

24. Uwagi różne Ww iw.162-c

25. Opracował

tekst

Bogusław Szerniewicz

XI 1994

imię, nazwisko, data, podpis

j.w.

plany, rysunki

j.w.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

PSOZ O/Szczecin

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

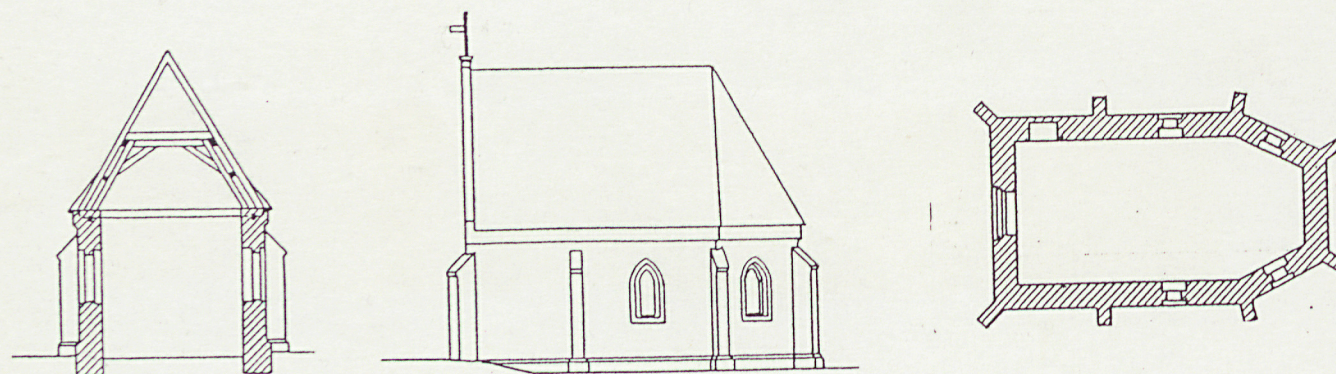
Wkładki 1 -2

1. Miejscowość BANIE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kaplica św. Jerzego	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. pktu 12, zdjęcia, rzut, przekrój, elewacje wg Lemcke'go ~~orientacja~~
-------------------------	---	---

c.d.pktu 12:

z ceramicznej kształtki zwieńczone są ostrymi łukami. Przytułek i kaplica w końcu XV w. otrzymują od księcia Bogusława X trzy duże łany ziemi, dla sześciu najzacniejszych obywateli miasta browadzony jest dom z ogrodem. Do 1498 r. przy kaplicy odbywają się misteria pasyjne. Po Reformacji w 1570 r. ustanowiono w Baniach parafię ewangelicką z kościołem pw. św. Marii Magdaleny, kaplica św. Jerzego nadal pełniła funkcje kościoła rzymsko-katolickiego. Usytuowana poza murami miasta i gęstą zabudową przetrwała liczne pożary niszczące Banie w XVI-XIX w.. 1778 r. został sprzedany ogród znajdujący się przy szpitalu i kaplicy a w 1806 r. zbudowano obok kaplicy drenianą remizę. Kaplica do 1945 r. była świątynią wyznania rzymsko-katolickiego. W 1945 r. została zniszczona, wyposażenie zaginęło. Obecnie w stanie całkowitej ruiny, cmentarz znajdujący się wokół kaplicy został zniwelowany.

SKALA 1:500

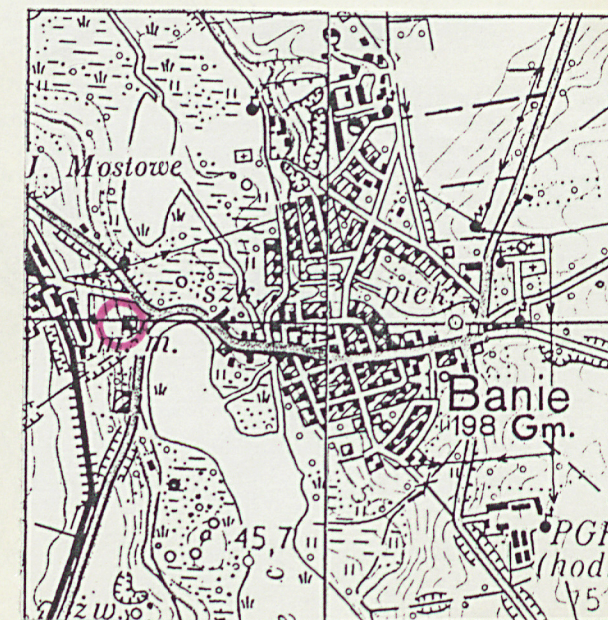
stan kaplicy wg Lemcke'go (elewacja południowa, przekrój, rzut)

B. Szerniewicz, XI.1994 r.

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ..... PSOZ O/Szczecin

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

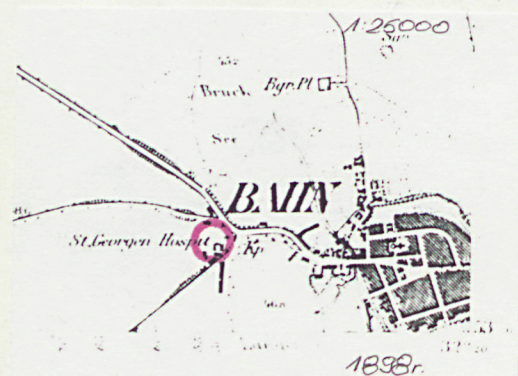
1

2

3

1. widok na kaplicę od strony północnej
2. widok na apsydę od wschodu
3. elewacja zachodnia
4. ściana zachodnia - widok od wewnątrz

4

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
BANIE	kaplica św.Jerzego	c.d.pktu 13, zdjęcia

c.d.pktu 13:

z ceramicznej kształtki o profilu wklęsłym, rozprofilowany. Szczyt podzielony prostymi blendami na 3-y płyciny. Zwieńczenie szczytu zniszczone. Elewacja wschodnia - apsyda - bez otworów okiennych. Ściany boczne apsydy posiadają po jednym oknie ostrołukowym, z fazowanym, dwuuskokowym ościeżem. Elewacja północna - 2-osiova. W osi zachodniej - portal ostrołukowy, profilowany, wy murowany z ceramicznej kształtki, zwieńczony wysokim, trójkątnym tympanonem, uformowanym na płaszczyźnie ściany z ceramicznej kształtki (dwa równoległe wałki). Tympanon w szczycie ozdobiony krzyżem łacińskim, uformowanym z wysuniętych z lica ściany cegieł. W osi wschodniej tej elewacji umieszczone okno, takie jak w ścianie apsydy. Elewacja południowa 1-osiova, z oknem ostrołukowym, umieszczonym we wsch. partii elewacji, za szkarpą.

WNETRZE: obecnie kaplica pozbawiona jest stropu, dachu. Czytelna jest wewnętrzna konstrukcja ścian ceglano-kamiennych. We wschodniej ścianie apsydy znajduje się wy murowana wnęka (tabernakulum?). Posadzka wysoko zarośnięta chwastami i krzewami.

WYPOSAŻENIE: zostało zniszczone lub zaginione po wojnie.

Wkładkę założył: B. Szerniewicz XI. 1934 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ O/Szczecin

-1-

-2-

-3-

-4-

1. portal południowy
2. fragm.elewacji płd. - okno
3. ściana płd. - widok od wnętrza - portal płd.
4. widok wnętrza z zach. portalu